

P R O D U C E
M E D I T A T I O S. E V A N G E L I I,
F E S T I
S. B A R T H O L O M A E I

Additis S. Patrum dictis, Quæstio-
numq; aliquot decisione, ad uberiorem textûs, cùm opus est,
explicationem, & Heterodoxorum refutationem.

Q U A M
In Regia Aboënsi Academia

P R E S I D E
DN. ÆSCHILLO PETRÆO,
S. S. Theol. Doct. Profess. & Civitatis ejusdem Pastore:

*Examini subicit, in Auditorio Majori, horis solitis
Ad diem 29. Octob. Anni 1652.*

I S R A E L J O H A N N I S A L A N D U S,
Theophylactus in Lucam.

*Inciderunt autem in hanc lucem: Quia verisimile est, quod inter se dixerint unus alteri,
tu proditurus es: Et alius alteri, tu proditurus es: Et inde eò pervenerunt, ut
dicerent: Ego sum melior, & ego sum maior & similia. Quid igitur Do-
minus? Comprimit tumultum hunc duobus exemplis,*

Ambrosius in Lucam,

*Regnum Dei non est de hoc mundo. Non ergo æqualitatis homini ad DEum, sed simi-
litudinis æmulationis est. Solus enim CHR I STUS est plena imago Dei, propter
expressam in se paternæ claritudinis unitatem.*

A B O Æ,
Excudebat Petrus Wald/ Acad. Typog: 1652.

Reverendis, Doctissimis & Humanissimis VIRIS,

DN. BOETIO MURENIO,

*Ecclesiae Saltwylensis Pastori vigilantissimo, totiusq;
Districtus Alandiae Praeposito Meritissimo. Fautori optimo.*

DN. STEPHANO JOHAN-

*NIS, Ejusdem Territorij Alandici Praefecto, ut &
Alcium venatori Regio*

DN. CHRISTIERNO CHRI-

*STOPHORI ALANO, Pastori in Tomala
fidelissimo.*

DN. ANDREÆ NICOLAI,

Pastori in Rumbung optimè merito.

DN. CAROLO PETRI,

Designato Pastori in Ginström ornatissimo.

DN. DANIELI Blagman/

*In Metropoli Fenningiae ἀρχιεπίσκοπος expedito,
Nutritio suo liberali.*

*Homiliticum & Sacrum hoc Exercitium in gratitudinis
Specimen & animi officiosi argumentum reverentè & officiosè
dedico.*

ISRAEL JOHANNIS

Respondens.

MEDITATIO TEXTUS,
IN FESTO
S. BARTHOLOMÆI.

In Sanctæ & Summè laudandæ TRINITATIS, PATRIS,
FILII & SPIRITUS Sancti Nominè.

Propè est **DOMINUS** omnibus invocantibus eum: Omnibus invocantibus eum in veritate. Voluntatem timentium se faciet: & deprecationem eorum exaudiet, & salvos faciet eos. Custodit Dominus omnes diligentes se: & omnes impios disperdet. Laudationem Domini loquetur os meum: & benedicat omnis caro non ini Sancto eius in seculum, & in seculum seculi. Psal: 145. v. 18. 19. 20. 21. His verbis Psalmista primò describit DEUM à suâ præsentia apud omnes invocantes eum & quidem seriò ipsum invocantes. Ubi norandum: Psalmistam non negare generalem Dei præsentiam apud omnes bonos & malos, invocantes eum & non invocantes, seriò & simulatè eum invocantes, sed hic loquitur Psalmista de gratiosa & speciali præsentia, quæ in hoc cernitur & ostenditur, quod faciat Deus quod pii postulant, audiens illos & adjuvans illos. Describitur etiam præsentia manifestatio, inde, quod custodiat timentes eum in omnibus periculis & necessitatibus ubi impij pereunt, & finem cum horrore capiunt. Psalm. 73. v. 17. 18. 19. 20. Exponit etiam Psalmista mentem suam, quid velit retribui e Domino, pro hoc beneficio quod audiat & exau-

diat preces iuuet & liberet in necessitatibus. Hoc promittit, quod os suum proferet laudem Domini, & quod caro ejus debeat sine fine laudem canere nomini ejus. Hujusmodi Divinam presentiam & benevolentiam in audiendis precibus invocantium, & ferendo auxilios, bona conferendo mala avertendo vel mitigando, sæpè experiuntur sancti Dei homines in suo officio. Expertus est etiam S. Apostolus Bartholomæus in suo officio Apoitolico, in Judæa primùm, deindè etiam in India, tandèm in Urbe Armeniæ interfectus, pelle prius detractâ. Hujus Festum hodiè celebrat Ecclesia, non quod illum invocet ut mediatorem, habet unum Mediatorem CHRÏSTUM. Sed ut Ecclesia laudem tribuat Deo quod miserit, tam fideles Mystertorum suorum dispensatores, ad promovendam æternam hominum salutem & felicitatem: Tùm etiam ut imitetur Ecclesia illius & omnium Sanctorum fidem, & in fide perseverantiam, in omnibus cruciatibus & tormentis propter nomen Christi.

O Remus autem Deum, ut hodiernum festum ita celebrare Evangeliumq; ita meditari queamus, ut cedat in nominis divini gloriam, nobis in augmentum & incrementum doctrinae, & bonorum operum, in spem & fiduciam, & tandem in æternam beatitudinem: Dicamus igitur, Pater noster, &c.

E V A N G E L: Lucæ 22. v. 24.

FActa est contentio inter eos, quis eorum videretur esse major. Dixit autem eis Iesus: Reges gentium dominantur eis, & qui potestatem habent super eas, benefici vocantur: Vos autem non sic: Sed qui major est in vobis, fiat sicut junior, & qui princeps est,

est, sicut qui ministrat. Nam uter major est, qui accumbit, an qui ministrat? Nonne qui accumbit? At ego in medio vestrum sum, ut qui ministrat: Vos autem estis, qui permansistis mecum in tentationibus meis. Et ego dispono vobis, sicut disposuit mihi Pater meus regnum, ut edatis & bibatis super mensam meam in regno meo, & sedeatís super thronos, judicantes duodecim tribus Israel.

RECITATUS textus continet historiam quandam non satis jucundam, de quadam altercatione importunâ inter Christi proprios discipulos. Videlicet de hoc: Quis eorum esset major & reliquis superior? Ad dicitur etiam in hoc textu quod Christus hanc questionem solverit, ostendens eos frustra contendere inter se, quis esset superior cum talis ordo & gradus inter eos futurus non esset sicut inter mundanas personas inter Reges, Regum servos subditos. Explicat verò Christus statum discipulorum suorum in regno suo in hoc mundo, quod talis sit futurus, ut qui velit esse supremus tanquam senior & dignior reliquis: Sit quasi ultimus & vilissimus instar omnium servi. Contemplantur CHRISTUM ipsum quomodo ille sese gerere solitus sit, facere se omnium ministrum licet sit eorum Dominus & magister, sicut & rectè eum vocant magistrum suum. Conso latur deindè discipulos aliquando quod habituri sint satis amplam dignitatem, non superando se invicem, sicut nunc cupunt, sed hæredes futuri sunt regni cælorum, accubituri illi cum Abraham, Isaac & Jacob. Futuri judices duodecim tribuum Israel. Admonemur in hoc Evangelio quinti Præcepti, ut fugiamus lites & cons-

gentiones simus unanimis & concordēs. Confirmatur fides nostra de Christi divinitate, siquidem cum Patre disponit suis regnum cœlorum. Corroboratur etiam fides nostra de extremo iudicio, in quo venurus est Christus ad iudicandum vivos & mortuos.

P A R T E S.

- I. De Discipulorum Christi discordiâ & altercatione quis eorum videretur esse major, & quomodo Christus illam sedet & dirimat.
- II. De consolatione quam Christus Discipulis in suo regno laborantibus proponit & retributionis promissione.

Atq; hæ sunt istæ partes, quas hac vice breviter & simpliciter tractare constituimus: Omnipotens & æternus, Deus, Pater noster cœlestis dilectissimus, nobis omnibus benediciat sanctaq; utiliter & fructuose cedere faciat.

P A R S P R I M A.

In qua meditamur:

I. Tempus huius altercationis & quæstionis discipulorum de primatu & eminentia alicuius super reliquos. Indicat noster Evangelista, videtur statuere hæc hitem etiã in Canaculo ubi comederant agnum Paschalem, & ubi Christus laverat discipulorum pedes, & Sacram Canam instituisset. Mox enim noster Evangelista coniungit recitatum Textum cum historia illâ de proditore quis ille esset futurus videlicet non peregrinus aliquis, sed qui manus porrigeret ad patinam secum, cui va etiam imprecatur, dicens: Væ illi homini per quem filius hominis tradetur.

Cum.

Cum verò audissent discipuli, proditorem esse præfati-
tem, exasperunt quærere inter se quis unquam ex illis hoc
esset facturus? Et statim inquit S. Lucas facta est con-
tentione in eis quod quis ex eis videretur major esse. S.
Matthæus refert talem contentionem factam ante Chri-
sti ingressum in urbem Hierosolymam ad suam passio-
nem, videlicet cum filij Zebedæi per matrem peti-
issent ut horum alter sederet à dextris alter à sinistris in
regno Christi. Audientes, inquit S. Matthæus, decem
illi indignati sunt propter illos duos fratres? Ubi Mat-
thæus dicit Christum respondisse ad hanc quæstionem &
contentionem iisdem ferè verbis quibus hic apud Lu-
cam & in hoc textu respondet Christus, verum hoc con-
stat quod nulla sit inter tam Sanctos Scriptores, discre-
pantia, uterq; Evangelista refert quod factum est, tem-
poris rationem non tam scrupulosè notantes? In hoc
verò conveniunt quod valde alieno tempore & impo-
tune quæstionem hanc de primatu moverint videlicet
cum CHRISTUS tristis esset ad mortem de ijs qua in-
stabant.

L. C. Quàm sunt homines interdum in suis
cogitationibus, actionibus, quæstionibus impræmedita-
ti, quid deceat facere, loqui, quærere & concludere,
non semper cogitant quid conveniat non observant regu-
lam Solomonis de hoc quod omnia tempus habeant.
Pessimum verò hoc est quod homo præsentia non curat
de futuris sollicitus? Instabant periculosissima tempo-
ra gravissimæ tentationes discipulis ideoq; convenisset
rectius se invicem adhortari ad præces, ut instantes ten-
tationes viderent, ne offenderentur in Christo, non
negarent Christum, Pater verò quàm necessarium
Deum

DEem fugitè orare ut nos suo Sancto regat Spiritu, aliàs
proni sumus ad stultitiam, vanas contentiones & quæsti-
ones, quæ vel ideo etiam cavendæ quod reddenda sit
ratio, cujusvis verbi otiosi, Matth: 12. v. 36. Præcipuè
verò ideo lites cavendæ; Ubi lites & contentiones ibi
divina benedictio evanescit. Secus ubi est concordia.
Psalmo 133. v. 1.

II. Materiam quæstionis sive
de quo contenderint & quid interrogaverint.
Orta est inquit S. Lucas contentio inter eos, quis eorum
videretur major, sive quis pro maximo post Christum
esset habendus & salutandus. Potuit quilibet illorum
cogitare se dignum esse. Quorundam ætas videbatur
polcere, ut aliquis ex senioribus maximus esset; pro
quibusdam faciebat cognatio cum Christo. Putave-
runt aliqui ex donis suis satis meritos ut aliquis horum
præficeretur omnibus. Patria aliquibus etiam præro-
gativam tribuere videbatur. Hæc sunt mundana pro-
pter quæ sibi quis videtur præferendus alijs. Patet
verò ortam litem de priuatu, Quibus argumentis quis
libet pro se usus illumq; sibi arrogavit. Frange-
lista non refert. Verùm indigna tantis viris erat quæ-
stio quippe quos Christus sæpè docuerat: Discite à me,
quia humilis sum & mitis corde; Matth: 11. v. 28.

L. C. Docti & aliàs magni viri habent suos
nævos & infirmitates, imò & crassos interdum errores.
discipuli errabant adhuc de regno Christi, quod futu-
rum esset mundanum, mundanâ pompâ gubernandum:
Verùm erat error crassus, & toties à Christo refutatus.
Quare humiliter de nobis sentiamus, alioiq; errantes
spiritu

Spiritu mansuetudinis suscipiamus, sicut & Christus suos errantes discipulos Spiritu mansuetudinis emendat, ut mox audiemus.

III. Modum decisionis à Chri

sto super quæstionem de primatu usurpatæ. Imprimis Christi mansuetudo notanda quod non horrendis verborum tonitruis eos exceperit, sed prætermittâ correptione mox eos uti aliàs sæpius informat, de illorum futuro statu. Primum quod non sint futuri reges vel Domini, ergò eis non contendendum de mundana dignitate siquidem talem habituri in hoc regno non essent. 2. Quod illorum status & officium requireret insignem quandam humilitatem, & quidem talem ut qui sua opinione & aliorum quoq; meritò habendus esset primus, is si velit Christo placere in hoc regno fiat eorum servus & ultimus, faciat illa quæ reliquis imperare possit. 3. Considerarent Christum ipsum quomodo ille gesserit se, videlicet ut servorum ministrum.

L. C. 1. Vitia aliquando asperius taxanda, aliquando sine correptione mox informatio adhibenda, prout plus facere videtur alteri ad ædificationem. Advertere hoc est magnæ prudentiæ, sic posse rectè secare verbum Dei, ut legem cum suâ acrimoniâ adhibeat, vicissim Evangelium cum suâ suavitate & dulcedine sicut Samaritanus ille à latronibus sauciatus curavit oleo & vino.

L. C. 2. Politicus Magistratus ordinatus est à Deo, ei mos gerendus, ei honos habendus, ut divini ordinationi sicut illam appellat Apostolus Rom: 13. Omnis animarum potestatibus supereminens subdita

sit: Non enim est potestas nisi à Deo. Quæ autem sunt potestates, à Deo ordinatæ sunt. Itaq; qui resistit potestati, Dei ordinationi resistit. Dei minister est tibi in bonum: Si autem malè feceris time, non enim frustra gladium gerit, Dei enim minister est, vindex iram, ei qui malè agit. 1. Petri 2. v. 13. Subjecti igitur estote omni humanæ creaturæ, propter D E U M: sive Regi quasi præcellenti, sive ducibus, tanquam ab eo missis, ad vindictam facinorosorum, laudem bene agentium, quia sic est voluntas Dei, ut beneficientes obmutescere faciatis imprudentium hominum ignorantiam. Et DEUS hoc innuit Præcepto Quarto: iubens honorare Patrem & matrem. Idem docuit Deus, cum assumeret Moysen in Ducem populi, seriò mandans, ut ei honorem & obedientiam exhiberent. Et quando reculabant hoc facere Israëlitas, murmurabant vel inobedientes se præbebant, dicuntur non sprevisse Moysen, sed Deum ipsum. D E U S talem seditionem gravibus & horribilibus pœnis visitavit. Datham, Choram & Abiram vivos terra deglutivit, propter illorum rebellionem. Num: 16. v. 32.

SECUNDA PARS.

Vidimus in hâc Parte Primâ discipulorum Christi contentiõnem de primatu & quomodo Christus sedet & componat hanc controversiam. In hâc Secundi Parte consideranda illa quàm Christus adhibet, consolatio.

In quâ meditamur.

I. Perseverantiæ discipuloꝝ

rum cum C H R isto in tentatione remuneratio-
nem. *Vos estis, inquit, illi, qui mecum fuistis in
mea tentatione.* Lucas facit mentionem tentationum,
dicit Christus, *Vos estis qui permansistis mecum
in meis tentationibus,* quasi dicat C H R istus,
laudo vestram constantiam, & perseveranti-
am. Ego in multis magnisq; tentationibus
hactenus versatus sum vobiscum, multi scan-
dalizati in me, deseruerunt me, vos autem
dixistis: Domine, ad quem ibimus? Verba
vitæ æternæ habes. Joh: 6. v. 69.

L. C. I. Affectemns & nos laudem con-
stantiæ & perseverantiæ cum Christo in omnibus no-
stris afflictionibus & tentationibus. Christi tenta-
tiones quidem, omnes cessarunt in ipsius morte,
nobis verò calix tribulationis bibendus. Optan-
dum ne tædium nos capiat, hujus bibitionis amaræ
sæpè infusæ. Oremus libera nos à malo, & ne nos
inducas in tentationem. Quod si fecerimus com-
mendabitur aliquando coram toto mundo nostra
cum Christo constantia & perseverantia. Foveat
nos Christus apud se in afflictionibus nostris. Si
paupertate premimur, adesto nobis ne deseramus
te, si morbus vexat, patientiam concede, si peccata

& mala conscientia cruciat, tenens nos apud te, & consolationem impertire. Ita tenuit Christus occultâ virtute miseram mulierem Cananæam ut secum perseveraret donec audiret: O mulier magna est fides tua. Tenuit Jacobum luctantem donec celebraret ipsum quod vicisset Deum & homines.

L. C. 2. In hoc Christi regno est tentationis Schola, crucis schola. Dicit enim Christus discipulis suis, vos permanistis mecum in tentationibus meis. Pauci dies boni & tranquilli plurimi tentationum & tribulationum dies. Noverimus verò hanc esse regni CHRISTI conditionem in hoc mundo, non alium statum esse expectandum. Qui DEUM timuit, inquit Apostolus ad Iudum, non potuit aliter fieri, quin tentationibus & afflictionibus subiceretur. Oportet, inquit Apostolus, nos per multas tribulationes intrare in regnum DEI. Act: 14. v. 22.

II. Promissionem retributionis omnis laboris & perseverantiæ in omnibus tentationibus. *Disponam, inquit Christus, vobis regnum, sicut Pater meus disposuit illud mihi: Ut elatis ES bibatis in regno meo.* Hoc est, intrabitis post hanc vitam in vitam æternam, accubituri cum Abraham, Isaac & Jacob. Cœlesti gaudio fruemini: In hac vita nullam præminentiam vobis promitto, voluptas

luptates & delicias Paradisi habebitis, his sitis contenti. Scriptura Sacra cœleste gaudium & felicitatem, per res corporeas describit, per accubitum, per cibum & potum, cum tamen cibo & potu post hanc vitam opus non habeamus. Continget etiam nobis illic maxima dignitas, quæ per sessiones super thronos duodecim intelligitur.

L. C. 1. Nemo sit tam strenuus exactor retributionis laborum suorum in hac vita. His certandam, in altera vita reposita est Corona, non totum sinceris & pijs doctoribus sed omnibus fidelibus, ut Apostolus concionatur de coronâ vitæ. Maneamus cum Christo in adversitatibus, instat dies retributionis largitissima, non per hæc temporalia, caduca & fluxa, sed per coronam in marcellis, Iem. 2. Tim: 4. v. 7. Bonum certamen certavi, cursum consummavi, fidem servavi. Post hæc reposita est mihi iustitiæ corona, quam dabit mihi **DOMINUS** illa di, justus Judex: non solum mihi sed & omnibus qui revelationem ipsius amant.

L. C. 2. Audimus fieri mentionem convivij in cœlis. Cogitemus itaq; cum illo & dicemus; *Beatus ille qui comedit panem in regno celorum.* Non itaq; curemus inanes

in hoc mundo delicias. Habemus longè
subtiliores, sublimiores, suavioreſq; delicias,
has anhelemus, has expectemus, nunc dum his
corporalibus cibis vefcimur. In convivijs
itaq; verſantes altiùs aſcendamus ad cœleſtes epulas,
fatiemus corda noſtra illarum deſiderio, & delecta-
tionem ſentiemus ex illarum deſiderio. Adeò ſa-
lutaris eſt iſta cœleſtis cœna, ut etiam illius deſide-
rium pariat animi tranquillitatem & ſingularem
quandam refocillationem.

DOMINE JESU CHRISte Princeps pacis,
amans concordia, & laudans pacificos, & improbens
altercantes, de mundanis dignitatibus, in Eccleſiaſtico officio
imò omnes vanas contentiones, da nobis ſpiritum concordia
& amicitia, ut queamus pacificè ſine diſcordia & conten-
tione vivere, ſic enim nihilominus poſſimus terram poſſide-
re & per tuum meritum cœleſtia tabernacula ingredi &
æternis gaudijs frui. Tibi cum Patre & Spiritu Sancto
ſit laus, gloria, honos in ſempiterna ſecula.

Benedictio, & Claritas, & Sapientia, & Gratiarum-
actio, & Honor, & Virtus, & Fortitudo, DEO no-
ſtro in ſecula ſeculorum. Apoc: 7. v. 12.

Q U Æ S T I O N E S.

AN ſit diſtinctio ordinis Po-
litici & Eccleſiaſtici? Aff.

Oſten-

Ostendunt innumera exempla, quæ in Vetus Testamento & Novo Testamento occurrunt, ex quibus luce meridiana clari-
us evadit, Dei mandato has duas functiones separa-
tas fuisse demùm in deserto, ut ex eo tempore alij
essent postea Levitæ, alij verò judices seculares.
Nec extat ullum mandatum, quo DEUS pristinam
& antiquissimam consuetudinem revocare sate-
gisset, quin potius Christus in Novo Testamento
confirmat separationem illam, in deserto factam,
perspicuâ & gravi oratione. Luca 22. v. 25.
26. Reges gentium dominantur, & qui pote-
statem habent super eos benefici vocantur :
VOS AUTEM NON SIC. Nec ullius
quidem momenti habere debemus, quod paulò an-
tè Nativitatem CHRISTI iidem quidam & du-
ces, & Sacerdotes simul audire voluerunt quem-
admodum tunc Asmonea familia principatum in
regno & Sacerdotio per annos 132. habuit, ubi
Aristobulus primus, Hircanus Secundus, Aristo-
bulus Secundus, Sacerdotale & ducale munus si-
mul & semel sustinuerunt. Nam & in alijs tunc
temporis discedebant à lege Judæi quam plurimi. Si-
cut Joh: 11. v. 49. & apud Nicephorum Archiepi-
scopum Constantinopolitanum in genealogia Cai-
pham legimus fuisse Pontificem anni illius, idq̃ con-

tra expressam ordinationem divinam, qua Pontifex manebat Pontifex non uno anno sed usq; ad finem vite suæ. Inæ enim est. Num: 35. v. 25. illud de homicida involuntario, qui in urbe aliqua refugij habitare cogebatur, donec moreretur Sacerdos magnus, qui unctus erat oleo sancto.

II.

An in altero seculo futura sint tam crassa spectacula ut illic edatur & bibatur & in thronis sedeatur? Resp. Neg.

Nam edere, bibere, cœlestia gaudia designat. Throni verò gloriam illam ineffabilem adunbrant.

